

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Dominica XXI. Post Pentecosten. Serve nequam, omne debitum dimisi tibi,
quoniam rogasti me: & tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet
universum debitum. D. Matth. cap. 18. Argumentum. Ex idæa ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

DOMINICA XXI.

POST PENTECOSTEN.

*Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: & tradidi eum tor-
tibus, quoadusque redderet universum debitum.*
D. Matth. cap. 18.

ARGUMENTUM.

*Ex ista culpa Deus flagellum pœnæ format, ex originali copia peccati vindicta imitatur
figuram, & juxta gravitatem culpæ, percussit qualitas flagelli.*

Adagium habet: *A. chi mal fa, mal
ha, qui male agit, malum habebit. O-*
mnis nodus reducitur ad peccatum.
Crebro gabella, ac fraus circa il-
lam commissa percolitur, dies erroris est
dies pœnæ: qui agit quod non debet, illi
obvenit, quod non credit: quò magis in-
veteratur peccatum, eò magis instauratur pœni-
tentia, juxta illud: peccatum vetus, pœnitentia
nova. Quor noxas patrat homo, tot hostes
in se armat. Et via, quæ ipsi referat media ad
culpam, eadem pandit præcipitia ad pœnam.
Quidem verum est, quod Deus non solvat quo-
libet sabbatho, sed dein simul omnia diluit: ea-
dem monet rationem solvit, è panno culpæ, ve-
stem pœnæ parat, & ex instrumentis nostrarum
culparum virgas flagellorum aptat. *Vnde est
fons peccati, illinc est plaga supplicii. Os autem
autem: quæ sunt oblectamenta hominis peccantis,
sunt instrumenta Dei pœnitentiæ, vel pro modo per-
versitatis sua uniuscujusque erroris pertinacia puni-
tetur.* allerunt Divus Patet Augustinus. Pleram-
que perverse menti ipsa sua culpa sit pœna, affirmat
Divus Gregorius: *Fuunt instrumenta pœna-
rum, quæ erant oblectamenta culparum; scripsit
Dionysius Carthusianus Per ea quæ quis peccat,
per ea & punitur.* conclusit Sapiens. Oculi for-
mæ Dalilæ cœdi Sampsonis eum amorem sibi
non esse proficuum nuntii erant. *Hanc mihi
accipere, quia placuit oculis meis.* Sed &
primi, dum Phaulthæi: *Eruerunt oculos meos,*

D. P. Aug.

D. Greg.

D. Dionys.

Carth. de

med. sent.

av. a. 19.

1ud. c. 14.

1ud. c. 16.

Pœnam in eum derivant. Adonitides
septuaginta lictatis regibus, quos prælio cyc-
rat, manus & pedes præcidit, & postea eadem
moneta sibi repentum esse confessus est: *Sicut
ego feci, ita reddidi mihi Deus.* Comam,
quam ambitiosus Absolon contra omne fasti-
dum patri suo redimere volebat, instrumenta
& carniſices suæ infelicitis necis facta est, dum à
vento agitata ramis quæcus impere fuit, ac non
fugientem alligans, in aciem pensulum egre-
maque apprehensum, quousque capitaneis Job
accurreret, qui tribus ictibus haste eum transsi-
it, detinuit. *Coma arboris ait Chrysolomus, tene-
bat coma tyrannum, ibi enim contumens ubi diu-
ma pœnam gestare contendebat.* Sed quid ex-
empla emendicamus, dum opportuna in hodi-
no Evangelio ab Ecclesia præsentantur. Servus
ille iniquus se crudeliter exhibendo, dum cooler-
vum tantum decem talentorum debitor, vinctis
constringeret deliquit: *Tradidit eum tormentis,
donec redderet debitum.* Sed eadem pœna à Do-
mino involutus fuit: *Tradidit eum tormentis,
donec redderet universum debitum.* Tantum re-
quirebatur, ut divine justitiæ satisficeret. *Prout
quis delinquit, ita debet puniri.* Ac alibi decretum:
*Vnusquisque pro crimine quo fuerit depridendus, mar-
tum congrua severitati excipit.* Quod etiam in
cui canones stabilierunt? *Sicut premium debet
correspondere merito, ita pœna delicto.* Hinc dicitur de
Alicumus hujus setivi calligacionem oblat-
vans ait. *Fortasse ipse non audivit, nisi si audivit.*

qui, non intellexit & parvipendendo neglecti, quod abbi Dominus ait, eadem quippe mensura qua mensuraveritis, remetietur vobis; estote ergo misericordes sicut & pater vester misericors est. Nihil condelemnare, & non condemnabimini, dimittite & dimittetur vobis. Quicumque misericordiam non habuerint, ipsi quoque sine misericordia cruciantur. Similiter Sanctus Anselmus: Magna quippe arie magisterii traditus est in pacem cui sponte subiectus est in disciplinam, ut qui auctoritas ad vitium ipse flagellum fieret disciplina. Ego in praesenti discuta a Deo ex idæa culpa facti flagellum pœnæ, & ex originali copia erroris formam castigationis imaginem, ac juxta gravitatem peccati esse qualitatem flagelli videbimus. Misit enim in carcerem; tradidit enim servibus; Vos interim per spatium horæ silentium attentionis carere concludite, ac incipio.

PARS PRIMA.

Tradidit eum tortoribus, quoadusque red-deret, &c.

2. Nter alia decreta in tribunali justitiæ puni-turæ stabilita unum est, quod culpæ pœna contempnenda, Alexander Severus aulicum, qui omnia repta acceptabat, sed pro futuro cuncta promittabat, sic tamen, ut promissa in fumos abiret, nec ullus voti compos fieret, fumo enecavit, hac epigraphæ verticibus inscripta, Fumo peccat, qui suam vendidit. Brabides castrensium ferro, quo vulneratus fuit, vulnerantem occidit: sic refert Phocarchus: Educho è corpore suo telo eodem confodit eum, qui miserat. Cambilen nimis severu cœditis, quod judicem quandam ob justitiam non recte admittit, & ob accusatos, qui reinventi erant, non punitos, excoriati jussit. Sed cur non potius eum capite aut tan trabem agi voluit? dicunt officium agens judicis, multos inopes excoriat, dum opibus omnibus eos expilavit, hinc hic Judex Sifames vocatus excoriati meruit. Cambyses Perlarum Rex ex idæa culparum, pœnæ fabricandum esse opus docere voluit. Hinc de hoc Rege, qui tam justam, ac providam tulit sententiam, quidam vates Hispanus sic cecinit:

El qual mandado qui unioz se desolasse
Fro por que los vicios desollaran,
I su put en estrados se clavasse.

Constantinus Imperator, filius Irenæ Augustæ, se-vitioe contra nobiles, iis oculis eruido dele-ctabatur, sed mater in eum concitata, vicem ra-tionis ei reddidit. Leo quartus Imperator pur-puro genitus, hoc est in purpura natus cognomi-natus, gemmis mire afficiebatur, ita ut anno qua-to fuit tyrannidis Constantinopoli templum Sanctæ Sophiæ invaderet, ac imagini cuidam diademata suppetet, sed paulo post infirmatus ver-ticem apostematata carbuncolorum cioxerunt. Hic in memoriam mihi redit, quod de quodam caudifico Carpatio Verio quidam eruditissi-mus poeta scripsit.

Est ven adulterii conjux à conjuge facta
Inq; Tholojano casu dirempta foro
Causidicus Macha partes Carpatius egit.
Astor (si memini) Boderianus erat.
Iudice certatum est Vltimo quo casu mariti
Iusta licet peior lege reperta fuit.
Dicta lite domum pergit Carpatius, ut rem
Vxori narret proinus ille sua
In simili uxore, sed crimine re perit; è tunc
O clamat lingua, jam fero damna mea.

Episcopus ille Arrianorum Olimpius impie-tate nequior, in publico foro tres personas facti-lege blasphemis petiit, & tribus sagittis percuti-tur. Cui scribit Paulus Diaconus Trinitatem publicè blasphemaret, viribus justis jaculis, tanquam fulminibus consumptus est anno Christi 510. Joannes Zvinglius catholici fidei hostis, dum vi bel-licâ arcem non procul à Bruxellis sitam, ubi erat imago refugii Dei paræ, occupat, elatus severè di-xit, Ego meus manibus Hallensium muliercula, sic ima-ginem Mariæ vocabat, majum abicindam, sed re-meritatis pœnam luit; nam intranti, glans plum-bea nasum absumpsit. Reverta certissimum est a-pud justitiam, quod Pœna est mensura delicti. Vel ut scire Heliodus scripsit.

Qualis vir parat, talis manet exitus illum.

3. Hunc modum castigandi à principio mundi Deum cum ipsis creaturis irrationabilibus exercuisse puto: Postquam serpens Evam tenta-ret, Deus illud scelus hoc supplicio punivit: Terram comeditis cunctis diebus vitæ tuæ; sed cur non vult Deus, ut velcatur canibus, herbis, vel frugibus terræ: Moyses Barcepha hanc cau-sam dat, quod homo ob peccatum in pulverem sit trans-formatus: In pulverem revertetur, meitò ergo

Apud
Torise lib.
6 f. 258.
Io. Vulrei.
Rhem. de
Carpatius
causidico.

Paulus
Diac. lib.
16. in Ana

Cornel à
Lap. c. 24.
in Lev. v.
14 f. 144.
col. 2. l.
sancimus.
ff. de pecn.
Heliodus.

Gen. 3.

omn

Barcepha
p. 1. de pa-
rad.

omnialio victu privatus, pulvere: & terra susten-
tatut, *In pulverem re-egressi primos parentes, pul-
verem erigitur vesceris tota vita.* Sed meus sanctus
Pater Augustinus subtilius hanc rem observat,
ego eius doctrinæ innoxius hanc questionem in-
fruenti occasione sumo. An scitis animal esse
in orbe, quod verbis capituraves visco, ac rebus,
animalia glandibus, quæ e tormentis metallis
profunduntur, pulces hamo, esca, nassis capi non
nescio. Sed serpens non nisi energia vocis capitur.
Incantator ad campum se confert, ac in plantie
prati consistens, virga multos circulos in terra for-
mat: verbis incantantibus intra se mulliat, &
serpentes, ut virgæ iussionibus parant, vocat, &
illo e cavernis subilando, spumando, ac siltulan-
do prorumpunt, vane ad terram se quatiunt, nunc
caput erigunt, nunc circis illis, quos incantator
sua virga formavit, se ingerunt. Ad hoc propo-
sitam regalem vatem dum dixit *Sicut aspidus sur-
de obturantis aures suas,* allusisse credo. Atque
ut interpretatur Remigius Antiodorensis: *asp-
is enim ab incantatore de tenebrosa caverna in luc-
cem evocatur, retusans audire voces, quibus se co-
gissent, alludu unam aurem terre, & cauda ob-
turat alteram.* Hinc clare serpentem verbis capi,
& incantari deduco. Sed cur hoc animal pie ab his
huic infortunio subiectu sit: causa in promptu est.
In principio mundi incantationib. verbo: u. a ser-
pente mulierem circumventam, & captam, dum
estu fructus ei detratem pollicitus est, recordemini.
*Dixit ad mulierem, eris sicut Dii scientes bonu
& malum.* Juxta legem talio supplicii in eum de-
cerni debuit. *Dignum est fraudam in suam anclo-
rem retorqueri.* Lex enim sic statuit: *Dolus cum do-
lo componatur.* Ne ergo & serpens miseram tuam
fortem deploret si verbis formidam incantati,
iisdem ab homine incautaberis. Et quia à princ-
ipio adduxi meam Patrem sanctum Augustinum,
credo quod curiositate ejus doctrinam audiendi
moveamini. Audite ergo eam: *Dirivina consilio ste,
serpentes magis moveri carminibus hominum qua
ullum aliud genus animalium: etenim non parva
resificatio est, naturam primitus hominum, serpentis
seductam esse colloquio.*

Pf. 57.
Remig.
Antif in
ps. 57. r. 9.
Bibl. vet.

L. 1. in sp. C.
de his qui
ante aper-
ta hered.
trau. L. de
uno ff. sol.
ma. ff. l. si
ambo. ff. de
comp. ff. l.
si duo ff. de
dolo. D. P.
Aug. lib.
11. in Gen.
ad lit. c. 18

Gen. c. 3.

4. Si ergo divina iustitia haec politiam usur-
pet cum creaturis irrationabilibus, ut à culpa idem
pœnæ former, quomodo à poriori id non ag-
git cum homine ratione pradiora supplicio ser-
pentis ad vindictam in protoparentes latam tranf-
camus: *Multiplicabo erummas tuas, & conceptus
tuos in dolore paries filios, sub viripostetate eris, &
ipse dominabitur tui.* Hæc pœna feminæ: quam

triplicem esse obfero. Prima consistit multi-
plicatione miseriarum, & calamitatum, altera in
parrutione prolium cum dolore. Tertia quod
viro subit, ac subijciatur. Recur miseriam feminæ
triplici flagello involviam non noem, quod pav-
itate sua intensiva, & extensiva illa tria æquæ
reperire poruit: scelus adeo fuit grande, & ex-
cessivum, ut supplicia multiplicata, ac triplicata
numero tantum costringi debuerit: quæ acas
Eva commiserit videamus, & solutionem habe-
bimus: Serpenti potius quam Deo hunc altissimæ
fallacem, illum vtracem, credidit: *Mortuus est De-
us. Non moritur replicat serpens.* Et dum vana im-
mortalem velut Deus se adeptu sperans. *Tu-
lit de ligno & comedit,* majorem serpentis quam di-
vinæ majestati se adhibere fidem demoustrat. Se-
cundo legem eius fructus à Deo vetiti violavit.
Tertio manit in idem scelus traxit. Numerum
ergo culpa: Deus numero pœnæ remitti voluit.
Sic Rupert. Abb. *Mulier triplicem toram habet,
quia peccati gravitas triplicem quæ in vira est, tri-
de triplici peccato, triplex quos, viciata, prae
communionem sibi cum vira mortem redidit est.*
5. Nunc qualiter supplicii, quo plexus est
Adamus ponderemus. In sudore vultus tui vesti-
ris pane tuo. Tu & Adame moneta ledocum pa-
nem comparabis, cibi cui condimento laborum a-
marefcent. Cur hanc potius quam aliam in eum
fulminavit pœnam scire cupio. Inadat quidam
moderans. *Cur hanc potius pœnam, quam aliam
impofuit? Nam in impositione panem tuum quæ
ratio, cur potius hæc, quam illa imponatur? Cum
Deus non agat fortuito, sed consilio, id sine iur-
damento non contigisse dicendum. Ejuudem rei-
iam est animi Divus Pater Augustinus: *Nepuer-
nim nos frustra in primo peccato nostro pœnam ne-
cepimus, ut in sudore vultus nostri panem manduca-
remus.* Divus Eucherius Episcopus Lugdunensis
per hunc panem sanctissimum facramentum al-
taris à Christo sub speciebus panis institutum
intelligit: illum intelligi voluit panem, qui de
caelo descendisse testatus est, qui *his viciata manduca-
vit.* Hunc ergo panem cum maximo sudore, & pœnæ
sententia satisfactione accipiunt penitentes. *Actum in 3. Gen.
confirmat Divus Justus Origenianus: Non enim
qui vitio quodam, vel opere meritis reprobatur, Dignus
sed illius panis qui de caelo descendit, cum cito per-
venit, sed qui sanctis laboribus torquatur, ex-
vint.* Responsa horum gravium Doctorum
veneror, sed doctrinæ Divi Thomæ Angelici ad-
herco. Eam e nostro proposito ad solvendum
difficultatem dictam addit. *Ista pœna sibi pœna. Cur-**

compta quia de ligno venio gustavit delictiose, ideo
 debet vivere laborioſe quia cum pœna ſi medicina
 mactem contra culpam, & remedium ſi in culpa
 ſua libenter delectatio in pœna debet eſſe laborio-
 ſa ſiſſima.

6 Sed ad ſupplicium præcipuum mortis, quod
 Erum, & Adamum noſque omnes ab his deſcen-
 dentes involvit venimus. n. quacunque hora co-
 mœdare ex eo morte morietur. Quid ſupplicio mor-
 tis, cum qualitate culpæ: au ſolam in armamen-
 tarum juſtitie divina pœnæ morte leniores, vel
 graviores decernat? veritas Theologica eſt peccata
 cum conſiſtere in averſione à Deo, qui eſt bonum
 ſuum mutabile, ſum eſt verſione ad creaturam, qua
 eſt bonum commutabile. Ac ita doctor Angelicus,
 & omnes alii docent. Et in quo conſiſtit mors?
 In averſione, & converſione, averſitur anima à
 corpore, & converſitur corpus in cinerem.

7 Deus ira ex altius orbem clivione uni-
 verſali mergere decrevit: Repleta eſt terra iniqui-
 tate, omnia caro corrumperet viam ſuam. Ecce ad-
 ducam aquam diluvi, ut interficiam omnem car-
 nem. Executus voluntatem ſuam ſe accin-
 git, cataractas immanſas coeli aperit, & orbem
 totum aquis haurit. Hanc pœnam ſacra hiſtoria
 quædam agitata ſuſſe affirmat. Factumque
 eſt illa die quadraginta diebus ſuper terram. Sed
 cur non duravit minus, vel plus? Deum unico in-
 ſtantium totum orbem aquis ablatare potuiſſe ſi
 ſi libuſſet jam ſcimus, & ſi in tempore illud ſi-
 ſi voluſſet, poterat pauciores dies adhibere, ac
 undecim terram mergere. Cur ergo præciſe quadra-
 ginta die ſupplicium voluntatis ſatis faceret divi-
 tate juſtitie tot dies adhiberi debuſſe, ſanctus
 Aldo Viennensis reſpondet. Numerus quadrage-
 narius ex quatuor, & decem conſtat: nam de-
 cem quæter repetita conſtituunt quadraginta.
 Mandata in quatuor partes ſecatur, Aſiam, Aſi-
 am, Americam, Europam, ac quatuor hæc partes
 decem præcepta violaverant. Ergo ut pœna
 commenſuraretur culpæ: Factum eſt diluvi-
 um quadraginta diebus. Hæc ſunt verba ſancti: Quod
 quadraginta diebus, & quadraginta noctibus plu-
 via quæ omnis ventus peccatorum in decem præ-
 cepta legis admittitur per univerſum orbem terra-
 rum, qui quatuor partibus continetur.

8. Severum, & atrox fuit alterum ſupplici-
 um, quo Deus impias urbes Pentapoli non clu-
 vione aquarum, ſed ignis, ac ſulphuris abſumpſit.
 Pœna Domini ſulphur, & ignem de celo. Ignem
 ſulphure mixtum? quodnam eſt hoc inſolitum?
 ſi Deus ad cinerem: uſque illas urbes, ac cives
 Pœna Dominicale.

annihilare voluit, ſolus ignis ſufficebat: Cur
 ergo & addendum ſulphur? hic Cardinalis
 Cajetanus reſponderet, quod præter naturalem
 rerum curſum miraculum operatus eſt Deus in
 puniendis iniquis, ad differentiam naturalium cau-
 ſarum naturali ordine concurrentium ad generan-
 dam ignem, & ſulphur opponitur à tehorva. Et Salvian.
 Salvianus in gehennam, qua in futuro datur iudi-
 cio, etiam in hoc ſaculo ſuſtinetur. Bona reſpon-
 ſa, ſed omnium optime ſatisfacit reſponſum
 Abulenſis, cui etiam Albinus ac Rupertus ad-
 harent: Sulphur, ait Abulenſis, ſæret cum ardet,
 quia tale vitium ſætidum in omni ſætere ſætidu-
 ſus, quod natura humana exhorreſcere debet; vel
 ſulphureo igne puniuntur, ut putidiſſimus libidinis
 ardor puriſſimo flammarum ardore puniretur.
 Et demum Rupertus Abbas concludit: Qui car-
 nis ſæterem ſuſcipiant ad cælum, recte de celo ſæte-
 rem, vel ignem ſætidum receperant. Ad idem ſub-
 jectum, & idem propoſitum Rhetor autem
 alium conceptum format; Cum ignis velut thiſ
 naturaliter aſcendat, demittatur, cur Deus è
 coelo in terram illum depluat? quomodo ergo
 contra naturam ſuam deſcendit? peccato pœnam
 correſpondere Deus voluit: Erat juſta retribu-
 tio huic, qui natura ſubvertit leges, ſæcundas in
 ſerm. de miraculis querentis, ut invertatur in eis ordo
 naturæ. & ſicut naufragium ex igne quaſi ex a-
 qua.

9. Juſtus Loth cum uxore, ac tota familia
 jubentibus ſic Angelis è civitate ad montem Se-
 gor, velut ad aſylum ſe conſtulit, inſuper ne ullo
 modo hoc in itinere conſtituti oculos in ur-
 bem retrojicerent, Angeli præceperunt, Ne re-
 ſpicias poſt tergum. Subito atra caligine cælum
 obfulcari, inter horrores fulgura micare, inter te-
 nebras ſplendefcere ſulmina viderunt, per aerem
 tonitrua ſtrepitantia reboare, ſagittas fulminantes
 perſtere, ac horribili ſtigore, ſulphure mixtam
 grandinem decideret, ac flammis agminatim, &
 denſatim velut phalanges irruere audiverunt. Tur-
 res deſcibant, muros quaſſabant, ſuperbiſſima
 ædificia funditus everterunt, machinas proſtra-
 verunt, pyramides ſolo æquarunt, flumina abſor-
 bebant, homines devorant, animalia in cineres
 ſedegerunt, ac in carbonibus duriores petris, ac ſi-
 miores acervis reduxerunt. Inſe evaginato domi-
 nabatur juſtitia, & victorias vindicta ſumebat.
 Nimiſ curioſa uxor Loth oculos in hos ſuſpectos
 ſuccellus conſecit, & ſubito immobiles hæſerunt
 ejus plantæ, juncturæ fuerunt indurata, carnes
 unguent congelata, membra induruerunt, obſigue-
 runt.

Card. Ca-
 jet.
 Rup. Abb.
 lib. 6. c. 11.
 D Chryſ.
 ſerm. de
 Adam.
 Gen. c. 19.

lib. 6. c. 11.

runt ossa, in amaram falsedinem mutatus est sanguis, unico momento à capite ad calcem usque tota impalluit, labra ac liogquam ad profundos accensus, & mariti auxilium in clamandū movit, sed lingua, & labra induruerunt, verba detrancabantur & ea femina *versa est in statuam salis*. Quod peccatum hujus feminae supplicium promeruit non dubito. Sed cur à divina justitia mutata est in statuam salis? cur non mutatur in linguam, petram, aut terram, vel aliam materiam magis communem? varia responsa ab expositioibus hujus loci adferuntur. Stephanus Porrecta ait: Ex hoc quod veritur in statuam salis datur intelligi quod poena aliorum sunt ad nos de sapientia instruendos apte. Sanctus Prosper: *Vxor Loth suo exemplo fatuus conditit in proposito sancto, quo tendunt proficientes, noxia curiositate Caelus se, vtro non debere respicere.* Sedulius, dicit lib. 1. in Bibl. vet. PP. *Ad poenam conversa suam, quia nemo retrorsum.* 405. col. 1. *Noxia contempti vitans, discrimina mundi respiciens sal vultus erit, nec debet arator. Dignum opus exercens vultum in sua tergare ferro.*

dicunt iudaei causam esse, quia praecedenti nocte in sale peccaverat: quia Loth petente sal ad condendum in epulas hospitum, non dedit: ipsa enim fecerat in ditionem Sodomorum inter quos habitaverat, quia pietatem non diligebat. Et hoc modo diem delicti vigiliam ponere est experta.

10. Auditores & Scripturæ fastidium in m. successum, qui duobus filiis Aaronis Nadab & Abiu eventit recedimini. Hi thuribula gestantes ante sanctuarium divina majestati inceduntur confitebant, sed statim ignis accenditur, eosque invadit, ac perimit. *Arripit Nadab, & Abiu filii Aaron thuribulu posuerunt ignem, & incensum desuper offerentes coram Domino, ignem autem, quod eis praeceptum non erat. Egressusque ignis à Domino, de voravit eos, & mortui sunt coram Domino.* Deliquit hie sacerdotes in hoc, quod alienam ignem offerrent, Scriptura recenset, sic etiam blasphemis. Hic exprimitur causa specialis, propter quam puniri sunt scilicet quia ignem alienum obtulerunt non igitur potest stare, quod fuerunt combustis, quia obtulerunt ignem alienum. Et ista poena communis, & necessaria secundum litteram ignis itaque peccantur, igne etiam celi geatur. *Est autem, verba sunt à Abulenſis, iuste factum ut isti cremati essent igne, qui erant in Altari: nam per quos peccatum est, ignis torquari debet; hi autem peccaverunt in igne Altaris, ad cremandum incensum coram Domino, & acceperunt de igne alieno, ideo debuit ignis Altaris eos punire.* Et dicitur Joannes Chrysostomus lib. 1. c. 1. *Dum contumaciter extremo igne altaris praesument, ipsius Altaris consummatorum incedunt, sumerent de sacrificio poenam, qui fecerant de preparatione peccatum.*

11. Deus Pharaonem obstinatum in non dimittendo populo videns, Moyſi, ac Aaroni cineres è fornace acciperet, eosque per arenam spargeret, qui plagas, & ulcera producerent, quibus non solum homines, sed & animalia affigerentur praecepit. *Et dixit Dominus ad Moyſen, & Aaron, tolle plenas manus cineres de fornace, & spargas illum in caelum coram Pharaone.* Cur hi cineres debeantur sumi de camino. Lyranus inquit. Hos cineres ex se non habuisse, hanc virtutem certum est: Deus is velut instrumentum uti voluit, sed annon erat alius modus? an media divinae justitiae deceret? non. Sed quia Hebraei ab Aegyptis absque quiete, laboribus in fornace ignem fervendo, iacres pro adificis coquendo dire habebantur. Ideo Deus torquendos Aegyptis medium nullam congruentius, quam cineres illarum fornacum, in quibus miseri

Stephan.
à Porrecta
D. Prosp.
lib. 10. de
pradit.
Caelus se,
dicit lib. 1.
in Bibl.
vet. PP.
Tom. 5.
part. 3. fol.
405. col. 1.
lib. 2.

Opratus lib. 3.
Nicol. de
Eyra. lib. 1.
Abulenſis.
ibid. fol.

Opratus Millevitanus, & divus Pater Augustinus: *In sale conversi hominibus fidelibus quoddam presertim condimentum, quo sapant aliquid, unde illud dicitur exemplum.* Nonnulli Hebraei à Lyrano ac Abulenſi creati allerunt, uxorem Loth, dum Angelos, quos peregrinos cenſebat, ad se divertere vidisset, non velut maritus, qui paratissimo animo hospites recipiebat, sed illibenti animo eos admisisse, cum nil molestius ei, quam hospites recto recipere accidere posset. Interim Loth mensam intruente, & reulla parante, ipsa sal subduxit, ut hospites ex misibus, dapidus inconditis & insipidis, quam ingrati hospites essent, colligerent nec denuo redirent. O quam exiguam charitatem monstrat haec femina; nulli rei non solum applicare manum voluit, sed & sal ne cibi condirentur abscondit. Agendum, ait Deus, sale peccasti, sale te plecto. *Verſa est in statuam salis* Haec verba Hebraeum sunt: *Loth pete si salin condimentum ciborum dare noluit scilicet gentilitio hospitalitatis, odiosq. notato, factu est responſo scilicet verſam esse in statuam salis, ut in quo offendit puniatur. Idem confirmat Abulenſis. Quare autem verſa sit in statuam salis,*

illudire fatigabantur, & angebantur judicavit. *Contra autem Lyranus, accipi sunt de camino ardenti, & correptionis plagam ista culpa. Aegyptiorum qui affecerunt Hebraeos in decoctione laterum ignis ardentis eandem rationem affert: Oleaster: Laborare fecerunt Aegyptii filios Israel in decoquendis lateribus in furnis, nunc vero furni illa fornax discernantur.*

12. Quae lo vos, haec eandem Scripturam alia ponderatione observemus. Effectus horum circumstantiarum facere membra Aegyptiorum erat, & quaecumque suo tactu intolrabili dolore torquebat. Nec alia causa hujus afflictionis, quam justum Dei judicium assignari potest. Nam velut cruciabantur Israelitas, eoque indifferenter neque incessanter, absque ulla pietate, plagas, voluta insingendo, carneque discerpendo torquebant, sic divina majestas eosdem effectus, quos habuerunt virga in membris Hebraeorum, etiam in canibus Aegyptiorum producerent, voluit. Ergo pro vitiis pustulas, & disruptionem cutis pro acris, & concussa carne apostemata, & ulcera in carne, & qui Hebraeos gravi verberare atrociterant nunc praevulere, & furunculorum acerbiter, non laborare, non ambulare, non stare, non jacere quidem sine dolore gravi, aut requiescere permittuntur.

13. Gravi supplicio Deus in Aegyptio delatavit, quando Aaoni, ut percutiendo virga aquas Nili fluvii, eandem in sanguinem mutaret, commisit. Tolle virgam tuam, & extende manum super aquas Aegypti, & super fluvios eorum, ut vertantur in sanguinem. Sed si vindictam meruerunt, cur eos nec subita non amplius? cur in eos non miseretur? Qui Pharaonem solio excuteret, & subditos inimicis mancipis redderet: ad imperium Pharaonis Aegyptii Nilo omnes primogenitos Hebraeorum submergerent. A qua, quae ad tyrannam crudelitatem deservit, ea eos private voluit, ut eorum defectu eos castigavit. *Adverte, aut Oleaster, etiam quomodo per ea, quae quis peccat, reprobatur: peccaverunt Aegyptii, aquas fluminis in sanguinem, & submergenda sunt pueri, & i illi voluit. Dominus quod ab aquis punirentur, bibendo sanguinem pro aqua.*

14. Illius supplicii, quo propter David in Israhel Deus animadverit peccatorum scilicet, quae circum illa sustulit recedemini, Sacet textus occidit ad numerum redigens ait: *Ceciderunt de Israhel septuaginta milia virorum.* Estne possibile nec plures, nec pauciores fuisse interemptos? Circa, & Hebraeorum Rabbini rem singularem observant, & aiunt: De omni populo tot milia interfecta Hebraei affirmant, quot milibus

numerus in Paralipomenon scriptus est. Quae verba quidam gravis Author sic Hispanice commentatur, quae Latine sic reddo. Divinum supplicium mediocritatem servavit, dum non plures occidit, quam imprudens curiositas principis numeravit, ut mysteriosa proportio & congruentia haberetur inter correctionem & culpam, & Deus eadem via qua offensus erat, eos puniret.

15. David hostis sui capitalissimi Sauli perfectionem declinans, in specu quadam, quae & Saulem ingredi conripit delitescerebat, David tacite, ac paulatim adserpit, & inadvertenter oram chlamidis abscondit: *Surrexit ergo David, & praecidit oram chlamidis Sauli sicut.* Hac ratione, quod qua opera vestimenti limbam praecidit, eodem & cum jugulare potuisse demonstrare voluit. Nihilominus expostores Davidem hoc factum peccasse affirmant, & ipse remorsum conscientiae sentiens errorem agnovit. *Posthaec percussit cor suum David, eo quod percussisset chlamidis oram Saul.* Nunc quae pena ab ipso repetita audiamus. Aetatem ut atrigir provexam, nullo tegumento eum calcetri potuisse legimus. Me hercle res, quae de nullo alio legitur, & experientia docet quemlibet senem Davidem annosorem vestibus laneis calerem recipere. Cur ergo & eandem virtutem non ostendunt in Davide? *Cumq; aperiretur vestibus non calefuit?* defectus non fuit vestium, sed divinae justitiae, quae adolescens praecidendo vestes peccarat, senem castigare voluit. Hanc opinionem G ossa ordinaria adducit: *Dicunt Hebraei quod David circa mortem suis percussit in simili scilicet in vestibus, quibus operiunt non calefuit.*

16. Quot parentes an nosi lamentantur, & deplorent filios pravos, dissolutos, solui deditos, immorigeratos, pessimos, a quibus maximis injuriis afficiuntur, a quibus pane doloris sustentantur, quique in nullo eorum voluntati obsequuntur, & sunt tam impii, ut minas iis intentare audeant, & parentes sibi obsequantur, volunt? sed vos ipsos desistere potestis, tales olim vos ipsos percussit exhibuistis, simili ergo moneta vocis Deus rependere vult.

17. Domo illa quidam morbo certo decumbit exomologesi, ac viatico se munire vult, Servus Religiosum vocat, ut auxilia spiritalia praestet, ac charitatem exhibeat: sed sacerdos nullus reperitur, religiosus nullus comparat, vix ab Ecclesia, ac domo absunt, & in hac necessitate urgenti nullus reperitur? id Deo sic permittente fieri creditote. Sanus plures annos absq; confessione, & sicut

1. Reg. c. 14

1. Reg. c. 1.

Gl. ord. 16.

G g 2 & s.

Handwritten text in the right margin, possibly a reference or note, including the word "licub" and some numbers.

& sacramentis transmittentibus; religioforum iustis
hostis erat, eos publice traducebat, ac
lacerabat. Nunc cum eorum opera egeat, nullus
invenitur, qui sacramenta admittat, sine qui-
bus dum defungitur, Deus scit, ubi anima degat.

18. Divitem quendam adeo immitem erga
pauperes fuisse Pratum Floridum narrat, ut aures,
ne stipem postulantem perciperent, obruraret. Natura
debitum solvit, ac corpore humato, dum
religiosi iusta perfolventes: *Requiem aeternam,*
&c. intonat, crucifixus tumbæ proximus manus
dissolvit, ac aures ne orationes, & preces reli-
gioforum penetrant, obfirmat: & sic Deus ean-
dem monetam rependit. Sane illud Prover-
biorum verificatur: *Qui obrurat aurem suam à
clamore pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.*
Si eadem mensura tibi Deus non vis remetiatur,
oculis ad tuas preces ocludendo, dum morti vi-
cinius ignoscantiam culparum petes, nunc paupe-
ribus Christi subsidium elemosynæ roganti-
bus non solum aures, sed & viscera pietatis pande
& quiesco.

Part. 2. c. 3

ALTERA PARS.

9. Nunc verum est, serveritatem cœli in flem
mediis punire, quibus ejus potentiam of-
fendimus. Instrumentum nostrorum scelerum sit
vira suppliciorum. Lucif rē cœlo decuratur,
ac æternis pœnis addicitur. Iustus siquē Deus dis-
ponit, ut flagella vindictæ eum eis ordinem natu-
ræ non observent, qui eundem sunt transgressi,
sic æternitas eos ibi jugulet, ac mors conservet,
neq; mors finem timori, nec æternitas spei prin-
cipium det. Et quia cogitatione in imo ratari
verfamur, supplicia damnatorum confidete-
mus, quod ibi *fletus & stridor dentium* à Salvato-
re habemus; continuo plorabunt, ac præ frigore
dentibus stridebunt. Ludolphus à Saxonia or-
tum harum qualitarum assignans ait: *Fletus ex
calore dissolvitur, & stridor dentium ex frigore con-
stringente.* O quam bene Deus vicem rationis red-
dit? in amore Dei figurerunt, & stridore den-
tium pœnam à frigore causatam produunt. *Serid-
or dentium ex frigore constringente.* Fuerunt ser-
ventes in concupiscentiis, & ideo: *Erit fletus ex
calore dissolvente.* Et Dionysius Carthusianus ait:
in c. 8. D. *Certum est quod fletus & stridor dentium non sint
corporeales in substantiis spiritualibus sicut ani-
mabus separatis, neque de moribus, sed ante diem ju-
dicis est in eis fletus interior, id est summa tristitia,*

Mat. 6. 5.

Lud. Car. p. 1. c. 64.

Dion. Car. in c. 8. D. 16 fol. 31.

quæ actus est interna voluntatis. Et demum stridor, id est interiorum viscerum horrenda convulsio qui est actus Phisicus, & externus, quo Dei offenserunt. Post diem vero judicii erit in hominibus eodemmodi stridor dentium corporalis ex frigore infernali, quoniam ibi unus calor nixio ad aqua nixium.

20. Hæc omnia tormenta pœnæ exteriores vocantur, Projiciuntur in tenebras ex terrenis. Et hoc forsitan, ut dicit Angelicus Quatuor inveniuntur taliter alienati à Deo, qui est lux vera, Sed doctus magister Celada ait, maximam partem criminum in tenebris noctis committi, ut ergo pœna correspondeat culpæ: *Ejiciuntur in tenebras exteriores, qui in tenebris sumpturæ gaudia tenebras inveniant, qui in tenebris acerbissimos cruciatus accipiunt, illi ipsi, qui tibi modo solatia ministrant, atteruntur, & mittuntur materiam ministrant.* Et ibi erit *fletus & stridor dentium*, ait D. Gregorius, ut ille dicitur strideant, qui de edacitate gauderunt, illic oculi defleant, qui hic per illicitas concupiscentias verberantur, quatenus singula membra septuaginta habent, quæ hic singulis quibusque viciis subjacta stridebant.

21. Nunc è tenebris æternæ noctis ad claritatem lucem diei emergamus. Saeculo sacerdoti Zachariæ in templo Altari incensanti Archangelus Gabriel apparuit, ac eorum Johannis nuntiavit. *Elisabeth uxor tua pariet tibi filium.* Sed sanctus vates se & uxorem suam ætate jam proveclos esse sciens, à relluce sterili florem tam insignem non posse produci credidit. Hinc replicavit: *unde hoc sciam ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis.* Et D. Dionysius Carthusianus dicit: *Hæc locutus est Zacharias dubitans, quia non ad Dei omnipotentiam, sed ad naturæ cursum, naturalemque ordinem, & consuetudinem respexit.* Angelus incredulitatem privatione loquelæ castigavit. *Eris tacens, & non poteris loqui.* Sed cur non potius cæcitare, vel stultitate compuniviret, utum ei ademit lingua? lingua sola verbis Archangelus refectus fuit, illa sola contradixisse videtur, ergo illa plestat. *Ece ego Chylo stemus, inquit Gabriel Zachariæ, eris tacens, & non poteris loqui lingua tua, quæ ad verbosum mesuram distulit, utam sum præstitit effectum, sed nam sua microdinitatis: Et ideo eris tacens usque ad diem quo hæc fuerit, & non poteris loqui.*

22. Unquamne audivitis, vel legitis, quæ in regno occubant illa puella saltatrix, quæ in reggia, dum ob natalem Herodis convivium mullaretur, saltavit ad Nicophorus Callistus recubant.

Tempore hiemali, dum rigor anni campos duré habet, dum floribus terram, frondibus arbores erant, dum lacus, stagna, fluvii congelantur, ac lubricos pallas sustinent, dum agros nives operiunt, puella illa ad agros venatione se oblectatur, nepergere de crevit, sine dubio feras ex vestigijs avi impressis deprehensa sperans. Ope se accingit, lacum congelatum, ac nive operiunt vult transire, credens esse plantitium, & dum in medio lacus esset, glacies pedibus subtrahitur, submergitur, & dum collatenuis voragini illi immergeretur, duæ partes collum strangunt, & ac se efflent duo riores illud præciderunt; corpus fundo lacus demergitur, & collum in summam te glaciæ hæsit. Sed quodnam est hoc infortunium huius infelicis puellæ: non infortunium, imò potius iustitia divina fuit. Innoxio præcursori verticem avelli procuravit, idèd alia morte occumbere, vel alio supplicio quàm decapitatione è medio tolli non debuit. Nicephorum addico: *Etia salutaris raris facti obitus; eundem equosiam brumali tempore erat, & fluvius trajiciendus, qui cum glaciæ consuetus coagmentatusque esset, pedibus eum transibat, glaciæ autem ruptæ, idque sine Dei numine, demergitur illa statim capite tenus; & inferioribus partibus corporis laesivis, mollisque se moventis salit non in terra, sed in undis: caput verò sceleratum sibi ere, & glaciæ concretum deinde etiam convulsum, & à reliquo corpore, non ferro sed glaciæ crassius refectum, in glaciæ ipsa salutationem leihabens exhibens, quæ spectaculo omnibus præbito, in memoriam ea, quæ fuerat peccantibus, revocatur. Quotquot adertant, concluderunt, benè ei sit, alia mors conferenda non fuit, aliam vindictam à caelo expectare non debuit, cum millies compertum sit illud, quod Lex ait: Qui mortem facit, mortem delicti pati. Non solum quoad substantiam, sed etiam quo ad modum, ut in hac puella videtur est.*

17. Plures peccantes à Deo non solum eodem modo, eodem instrumento, sed etiam tempore quo deliquerunt, poeniti observant. Genadius Constantinopolitanus Patriarcha narrat, Græcos factis Pentecostes die Spiritui Sancto dedicato à Saracenis esse subjugatos. Nec sine mystico, quia forsitan processionem Spiritus S. à Parte, Filioque negabant. Sic scribit Genadius: *Hinc in die Pentecostes, scilicet in festo Spiritus Sancti conveniunt in possessionem.*

Hebræos, sic credimus Tertulliano, Romani die Paschatis sibi subjecerunt, quia illo die filium Dei innocuè morti tradiderunt: *Indai, qui per sacrum Paschatis diem Christi Domini sanguine crudeliter effuso profanarunt: hinc pauci annis recurrentibus eam poenam subierunt, ut eandem Pascha celebrationem proprio sanguine cruciarent capiti à Romanis.* In occupatione urbis Hierosolymitanæ id quod Josephus, sanctus Antonius à Padua posteritati tradiderunt, omittere nolo. Inter alias miseras, quibus Hebræi obfidentibus dictam urbem Tito & Vespasiano confecti fuere, hæc fuit, quod tanta copia Hebræi servituti subacti fuere, ut triginta denario vanerint, nec hoc in admirationem vos rapiat, ex panno culpæ vestis poena extisa fuit, & monetâ eadem debitum dilutum est. Unum filium scilicet Dei triginta denariis emerunt, & triginta uno denario vanerunt: *Triginta verba do Josephi, Indai pro mo nummimato dabantur, ut poena correspondere delicto.*

24. Quis genus humanum ob peccatum commissum mortem promeruisse ignorat: nosset Redemptor huic poenæ etiam se subicere voluit. Sancti Ephrem, Irenæus, Cyrillus, Epiphanius (sicut etiam traditione Scripturarum habemus) eum vigesima quinta die Martii, qui in diem Veneris incidit, in crucem actum affirmant. Causam audite, eodem die, ac tempore ab Adamo scelus patratum testantur: *Nam eodem tempore, quo homo extendit manus ad arborem prohibitam peccans, eodem tempore extendit Christus manus in arbore crucis pro homine patiens, & eodem tempore quo homo gustavit pomum vetitum, gustavit Christus in eius poenam sel & acetum.*

Ergò nil aliud, quàm quando Deus ob peccata nostra nos punit solum in nos ipsos nos debere querelas, & lamenta effundere, cum è gravitate, ac qualitate demeritorum ipse idæm efformaret concludere quo. Sed si è contentio actiones virtuosas, & laudabiles faciamus, pro flagellis ac supplicijs præmia juxta merita donabunt. Idèd in bono crescere studeamus, ut coronam gloriæ, quàm nobis per suam misericordiam præstare dignetur, obtinere valeamus.

Tertull.
lib. adv.
Jud. c. 10.
& lib. de
Orat. c. 14
& lib. 4.
conc.

Mar. c. 40
D. Anton.
de Padua.
Dom. 20.
post Pent.

Ioseph.
Hebr.
de bello.
Iudaico.

D. Ephrem
in Gen. D.
Iren. lib. 5.
adv. hares.
D. Epiph.
Fr. Laban
10. 3. de pec.
prop. 18. f.
1016. col. 1.